

Un monogràfic per reflexionar i actuar sobre l'esport a les societats contemporànies

■ NÚRIA PUIG

Professora de Sociologia de l'Esport de l'INEF de Catalunya, Barcelona.
Departament de Ciències Socials, Laboratori d'Investigació Social

Núria Puig, coordinadora del monogràfic i que, juntament amb Agustí Boixeda i Anna Vilanova, va ser responsable de la Secretaria Tècnica del Diàleg (Font: BP MO photo).

Amb aquest monogràfic especial de la revista *Apunts. Educació Física i Esports* es tanquen les actuacions de l'INEF de Catalunya en relació amb el Fòrum Universal de les Cultures Barcelona 2004. La nostra institució va voler associar-se, des del començament, a un esdeveniment que tenia com a eixos de reflexió la diversitat cultural, la sostenibilitat i la pau, temes que, sens dubte, estan molt vinculats al desenvolupament de l'esport a les societats contemporànies. I, com a institució, ho va fer col·laborant activament en la mostra permanent de jocs populars que es va portar a terme a la Plaça, assumint la Secretaria Tècnica del diàleg *L'Esport: Diàleg Universal*, participant en l'espectacle de l'acte de clausura i, ara, amb la publicació d'aquest monogràfic que recull algunes de les moltes contribucions que es van fer al diàleg esmentat.¹

Al monogràfic es recull la veu de persones que, tot al llarg dels anys, han anat creant xarxes de reflexió al voltant de la temàtica que es va tractar al diàleg i que no són “mediàtiques”, que són menys conegudes “però amb un discurs tant o més interessant” (Delclós, 2004a) que les primeres. Desitjo d'emfasitzar aquest fet perquè va ser una de les qüestions més debatudes a tots els diàlegs; calia crear impacte mediàtic fins al punt que algunes vegades semblava que més enllà d'allò que és mediàtic no hi havia res. La mateixa directora general de diàlegs del Fòrum, Mireia Belil, reconeixia aquest aspecte al final del Fòrum en afirmar “vam estar, tots, massa captius dels ‘vips’” (Delclós, 2004b) i, tanmateix, la realitat va mostrar que més enllà dels personatges mediàtics, moltes persones del planeta han generat processos de reflexió que s'han fet conèixer mitjançant circuits no necessàriament associats als grans mitjans de comunicació, però que, també, al capdavant, han tingut un impacte important. El monogràfic que presentem, amb autors i autores de tot el món, n'és una bona prova.

No hem pretès de recollir tot el que es va dir i dialogar durant el Diàleg. En aquest sentit, s'està preparant una publicació que persegueix aquesta finalitat.² En base a un fil conductor que consta de tres parts es va pensar el cos central del monogràfic i es van buscar persones que havien

L'esperit d'hospitalitat es va transmetre en el curs de tot el Diàleg (Font: BP MO photo).

¹ Per tenir una informació bàsica d'aquestes iniciatives i sobretot del que va representar el Fòrum en conjunt, consulteu <http://www.barcelona2004.org/>

² Consell Superior d'Esports, Comitè Olímpic Internacional, 2005: *Esport: Diàleg Universal, Fòrum Universal de les Cultures Barcelona 2004*, Barcelona, BP MO.

L'intercanvi en el marc de la diversitat també va ser protagonista del Diàleg
(Font: BPMO photo).

la sostenibilitat i la pau i la seva relació amb l'esport. Klaus Heinemann ofereix una reflexió sobre la trajectòria de l'esport contemporani en la qual uneix l'anàlisi dels desenvolupaments més recents amb problemes ètics que hi van associats. És com un marc on es van situant els articles que vénen a continuació.

Ann Hall aborda un tema ja tan de moda com ho és la gestió de la diversitat a les organitzacions esportives; i ho fa des d'una perspectiva crítica, perquè alerta sobre el perill que el concepte es quedi en accions de tipus ideològic i no abordi amb deteniment la reforma estructural de les organitzacions perquè integrin veritablement la diversitat. Ivan Waddington es preocupa pels problemes socials en l'esport d'alt nivell i, més concretament, dels futbolistes professionals. Rui Gomes fa el mateix, però centrant-se en l'àmbit de l'esport i l'activitat física per a tothom, tot alertant sobre els tords que estan experimentant els usos del cos. Juan Luis Paramio analitza els estadis esportius en el marc de la postmodernitat, cosa que suposa una continuïtat amb altres contribucions que s'han realitzat anteriorment en aquesta mateixa revista. Finalment, Gabriel Macaya reflexiona sobre la contribució que el turisme i l'esport poden fer al desenvolupament sostenible, prenent com a exemple Costa Rica.

El cas de Toni Caparrós és una excepció. No va participar en qualitat de ponent en el Fòrum sinó com a voluntari. Tanmateix, mentre es preparava aquest monogràfic va sotmetre a revisió de la revista –i posterior publicació en cas d'ésser acceptat– l'article que ara incloem i que és el fruit del seu treball a la *University of California* a Berkeley (USA) i, en particular, del seu interès per l'obra de Manuel Castells, professor fins fa pocs anys d'aquesta universitat. Reprenent el concepte d'aquest autor, a *The Sport Network* (l'esport xarxa) analitza de quina forma l'era de la informació ha impactat en l'esport. Per a Castells vivim en una societat xarxa i Caparrós ens proporciona un assaig meticulosament documentat sobre les característiques de l'esport a la xarxa.

A la segona part del monogràfic es poden llegir propostes concretes d'actuació. Sovint, es critica que als congressos solament s'analitza, però no es fan propostes concretes. Doncs bé, al diàleg esport del Fòrum Barcelona 2004 aquestes no van faltar. Bruce Kidd fa un ampli repàs de la lluita pels drets humans en l'esport i acaba afirmant que la situació de les persones que treballen en condicions d'explotació per a les empreses de producció de material esportiu també han de ser emparades per aquests drets. Nancy Rivenbrough ens explica de quina manera els mitjans de comunicació esportius poden afavorir una cultura de la pau. L'equip de la Universitat Autònoma de Barcelona, encapçalat per Maria Prat, fa el mateix, aplicant-ho a les noves tecnologies. Finalment, Rubiela Arboleda proposa un nou model d'actuació per al desenvolupament de l'esport i l'activitat física a l'Amèrica Llatina i potser en altres continents que es trobin en condicions semblants.

participat com a ponents en el Diàleg i que per la seva diversitat d'origens, països, gènere, formació, etc. poguessin il·lustrar-les. Es va procedir de la mateixa manera en les altres seccions habituals de la revista: Dona i Esport, Art i Esport i Opinió.

Pere Miró, director del Diàleg, actual director de Solidaritat Olímpica i que va ser el primer director de l'INEF de Catalunya, en fa una presentació global en el marc de la qual es comprèn millor la resta d'articles.

La primera part se centra en la reflexió, i tracta aspectes relacionats amb la diversitat cultural,

El Diàleg *L'Esport: Diàleg Universal* va ser també testimoni de moments carregats d'un gran ceremonial i d'altres en què el protagonista va ser l'intercanvi. No volíem deixar de reflectir aquests aspectes, als quals dediquem la tercera part.

El jutge Kéba M'Baye ens va impressionar per la saviesa de les seves paraules i la seva capacitat oratòria a la sessió plenària final, tractant el tema de l'esport i la seva contribució al desenvolupament i a la pau. Aquesta sessió va ser enregistrada i Marta Fullana s'ha ocupat de donar forma literària a la intervenció oral, amb la màxima fidelitat.

Anna Vilanova informa de l'intercanvi en un article que se centra en els tallers que es van realitzar; explica les temàtiques tractades a cadascun i en fa un breu resum. Es complementa amb un annex on s'informa del programa íntegre, el qual permet de copsar la riquesa de la iniciativa.

El ceremonial es va mantenir en el missatge de clausura del Diàleg a càrrec de Joan Antoni Samaranch, però que va ser llegit per Zhenliang He, presidenta de la Comissió per a l'Educació i la Cultura olímpiques del CIO (Comitè Olímpic Internacional), perquè una lleu indisposició va impedir-li de ser-hi present.

Ja a les seccions habituals de la revista, es va demanar a Gertrud Pfister una contribució en l'apartat de Dona i Esport. De nacionalitat alemanya, actualment professora a Dinamarca, ja fa anys que ens sorprèn amb la seva capacitat i sensibilitat per entendre i analitzar la pràctica esportiva de les dones islàmiques. Seguint amb la tradició, Ramon Balius ens delecta amb el que va ser el contingut de la seva ponència el primer dia del diàleg, que alhora era el Fòrum Mundial de l'Educació, la Cultura i l'Esport, trobada biennal de la Comissió per a l'Educació i la Cultura olímpiques del CIO. Va ser invitat per l'esmentada comissió per participar en la sessió sobre Esport i Cultura.

Finalment, en l'apartat Opinió, hem inclòs la de Lars Graef, Secretari de Joventut, Esport i Temps Lliure de l'Estat de São Paulo, al Brasil. La seva biografia personal es barreja amb les seves actuacions en matèria esportiva i, en conjunt, ens ha semblat una experiència d'interès per ser inclosa en aquest apartat.

Per acabar, cal indicar que voluntàriament no s'han inclòs les referències de moltes publicacions citades per autors i autores i que, probablement, existeixen en espanyol; hem mantingut les edicions que se citaven a les versions originals. Com que la nostra esperança és que aquesta publicació es conegui més enllà de les nostres fronteres lingüístiques, ens ha semblat que amb aquest advertiment n'hi havia prou.

Volem acabar expressant el desig que l'esforç realitzat en l'edició d'aquest monogràfic es vegi compensat per una bona acollida entre els lectors i lectores de la revista *Apunts. Educació Física i Esports*.

Bibliografia

DELCLÓS, T. (2004a). Diàlegs. Una multitud de discursos. *El País*, 23 de setembre.

– (2004b). Entrevista con Mireia Belil, directora de diálogos del Fórum de Barcelona. *El País*, 12 d'octubre.